

NORGES HØYESTERETT

Den 27. oktober 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med justitiarius Øie og dommerne Falkanger og Høgetveit Berg i

HR-2021-2091-U, (sak nr. 21-132086STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Erik Riis Dogger)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Monica Krag Pettersen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over Borgarting lagmannsretts beslutning 1. september 2021 i sak nr. 21-070953AST-BORG/04 hvor anke over Oslo tingretts dom 22. mars 2021 i sak nr. 21-003755MED-OTIR/06 ble nektet fremmet.
- (2) Oslo tingrett avsa 22. mars 2021 dom med slik slutning:

«1. A, født 00.00.1997, frifinnes for tiltalens post VIII.

2. A, født 00.00.1997, dømmes for overtredelse av
 - straffeloven § 231 første ledd
 - straffeloven § 271
 - straffeloven § 263
 - straffeloven § 155
 - straffeloven § 156 første ledd
 - straffeloven § 181 første ledd (fem tilfeller)
 - vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum
 - politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5

sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a og bokstav b, til fengsel i 60 – seksti – dager.

Varetekt kommer til fradrag med 8 – åtte – dager, jf. straffeloven § 83.

3. A, født 00.00.1997, frifinnes for kravet om å betale skadeserstatning.
4. A, født 00.00.1997, dømmes til å betale sakskostnader til det offentlige med 5 000 – femtusen – kroner.»

- (3) Tingretten vurderte at A på tidspunktet for de straffbare handlingene var i en rusutløst psykosetilstand som ikke fritok for straff fordi den skyldtes selvforskyldt rus, jf. straffeloven § 20 fjerde ledd.
- (4) A anket til Borgarting lagmannsrett. Anførlene i anken rettet seg hovedsakelig mot spørsmålet om A hadde skyldene på handlingstidspunktet, jf. straffeloven § 20.
- (5) Borgarting lagmannsrett avsa 1. september 2021 beslutning hvor anken ble nektet fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum.
- (6) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Det anføres at lagmannsretten ikke har foretatt en reell og forsvarlig vurdering av saken, og at begrunnelsen ikke viser hvorfor anken klart ikke kan føre frem. Essensen i ankens anførsler er ikke kommentert, herunder det forhold at tiltalte var sammenhengende innlagt, formentlig uten tilgang til rusmidler, i en lengre periode like etter de omhandlede forhold, og under dette sykehusoppholdet utviste symptomer forenlig med en grunnleggende psykoselidelse. Det er uklart hvilke forhold som er lagt til grunn, og ikke mulig å se hvordan de faktiske forhold er vektlagt. Begrunnelsen kan dessuten gi inntrykk av at lagmannsretten har anvendt et omvendt beviskrav. Straffeloven § 20 ble endret med virkning fra 1. oktober 2020. Det er ikke mulig å prøve tingrettens lovanvendelse på grunnlag av de faktiske premissene i den påankede dommen, slik forarbeidene forutsetter, og lagmannsretten har ikke reparert feilen.
- (7) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsrettens beslutning ikke lider av saksbehandlingsfeil, og at det var forsvarlig å avgjøre anken på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling.
- (8) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. Dette omfatter blant annet om spørsmålet om hvorvidt anken skal fremmes er vurdert etter riktig vurderingstema, og om det skjønn lagmannsretten har utøvd, er forsvarlig – herunder om det ut fra retts- og bevisspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. HR-2016-1812-U med henvisning til tidligere praksis.
- (9) Beslutning om å nekte anken fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd skal være begrunnet, jf. straffeprosessloven § 321 fjerde ledd tredje punktum. Begrunnelsen skal vise at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom på bakgrunn av det som er anført i anken, jf. Rt-2008-1764 avsnitt 104–109. Det må fremgå at de feil som er påberopt ved tingrettens avgjørelse er oppfattet, og hvorfor det er klart at anken ikke vil føre frem, jf. HR-2017-373-U avsnitt 9.
- (10) Lagmannsrettens begrunnelse på det aktuelle punktet lyder slik:

«Forsvareren har i støtteskriv til anken anført at det ikke er ført tilstrekkelig bevis for at siktede var strafferettslig tilregnelig på gjerningstidspunktet. Forsvareren har vist til at tingretten feilaktig har lagt avgjørende vekt på den rettspsykiatriske erklæringen, og det er anført at det hefter flere feil og svakheter ved denne.

Forsvareren har spesielt anført at man ved lovendringen som trådte i kraft 1. oktober 2020 gikk bort fra tidligere praksis, hvor særlig tilstedeværelse av psykotiske symptomer utover én måned etter siste rusinntak ble tillagt avgjørende vekt i vurderingen av om en psykotisk fungering var å anse som rusutløst. Forsvareren har vist til uttalelser fra den primærpsykiatriske erklæringen, samt fra journaler fra innleggelse og behandling i

perioden etter de i tiltalen omhandlede forhold, hvor det fremkommer mistanke om alvorlig sinnslidelse. Forsvareren har vist til at det hos siktede er observert psykosesyntomer så lenge som 42 dager etter de i tiltalen beskrevne forhold, og anfører at det således foreligger tvil knyttet til siktetes skyldvne.

Lagmannsretten er av den oppfatning at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering på dette punktet. Tingretten har i dommen på side 14–16 foretatt en selvstendig vurdering av det fremlagte bevismaterialet, herunder også den primærpsykiatriske erklæringen og innhentede journaler, og har lagt avgjørende vekt på den rettspsykiatriske erklæringen. Den rettspsykiatriske erklæringen har også vært behandlet av Den rettsmedisinske kommisjon, som ikke fant vesentlige feil eller mangler.

Forsvareren har i støtteskrivet som nevnt vist til at det så sent som 42 dager etter de straffbare forhold fant sted, med henvisning til blant annet journalnotat datert 14. november 2019, ble observert psykotiske symptomer hos siktede. Lagmannsretten bemerker at siktede skrev seg ut fra innleggelse 30. oktober 2019, og at siktede i samtale med de sakkyndige i januar 2020 oppga at han sist inntok hasj for 'ca to måneder siden'. Med unntak av urinprøve tatt ved innleggelse 4. oktober 2019, som ga utslag på cannabis, er siktetes rusinntak i perioden etter de i tiltalen omhandlede forhold uklart.»

- (11) Begrunnelsen viser etter utvalgets syn ikke tilstrekkelig klart om lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom på bakgrunn av det som er anført i den omfattende anken til lagmannsretten, og hvorfor det etter lagmannsrettens syn er klart at anken ikke vil føre frem. Spørsmålet om det var rusen som utløste domfeltes psykose, sto sentralt i saken og anken. At lagmannsretten anser dette spørsmålet som uklart, er ikke nok til å nekte anken fremmet. Lagmannsrettens beslutning om å nekte anken fremmet må etter dette oppheves.
- (12) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Toril Marie Øie
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)